

Diarienummer N2017/07817/PBB

2018-04-27

Näringsdepartementet

Remiss: Delbetänkande Nystart för byggstandardiseringen genom stärkt samverkan, SOU 2017:106 från kommittén för modernare byggregler

BIM Alliance har tagit del av rubricerad remiss och lämnar härmed följande synpunkter.

Generella synpunkter

Delbetänkandet ger en bra beskrivning av uppdraget och dess genomförande liksom en tydlig sammanställning om hur standardiseringsarbete organiseras generellt både nationellt och internationellt. Samhällsbyggandets aktörer, både privata och offentliga, samt deras roller inom standardisering i byggområdet beskrivs väl och en samlad problembeskrivning ges.

Vi anser dock att delbetänkandet har två övergripande brister som också påverkar de tre förslag som ställs.

1. Marknadsdrivna processtandarder

Den första rör beskrivningen av samhällsbyggnadsbranschen, dess logik och dess koppling till aktörernas engagemang inom standardisering. De flesta problem som finns lyfts upp och beskrivs väl, men inte det som kanske är det viktigaste. På ett flertal ställen i betänkandet beskrivs standarder som marknadsdrivna, dvs de tas fram på frivillig basis utifrån egenintresse, och aktörer som tjänar på en standard kan då också lätt motivera deltagande i arbetet och de kostnader som är förknippade med arbetet. Grundprincipen är rätt, men logiken haltar dessvärre i samhällsbyggnadsbranschen. Det är stor skillnad mellan produktstandarder och vad man kan definiera som processtandarder, där de standarder som faller inom gruppen "byggstandarder" till stor del kan kategoriseras som det senare. För sådana standarder finns det sällan en entydig "vinnare" som kan se värdet i att investera i utveckling av en standard. Det kan snarare vara så att den kompetens som behövs för att utveckla en standard ligger hos företag som inte tar del av dess nytta. En projektör har till exempel inget affärsmässigt intresse av hur en standard för konstruktioner är utformad, och likaså påverkas inte entreprenörens affär av att eurokodernas föreskrifter kräver mer material än tidigare. Standarder som påverkar effektiviteten har dock stor betydelse för kunderna, brukarna och samhället, men det är inte självklart vilken eller vilka aktörer som ska bidra i standardiseringsarbetet ur ett marknadsdrivet perspektiv. Detta är en mycket viktig aspekt som i hög grad påverkar deltagandet i standardiseringsarbetet liksom kunskapen om standarder hos aktörerna, dvs några av de problem som pekas ut som viktigast att hantera.

Konsekvensen av detta blir att:

- Den nuvarande finansieringsmodellen för standardisering fungerar dåligt med resultat att för få aktörer medverkar i kommittéer och att incitament för att öka sin kunskap om standardisering är låg
- ingen tar det övergripande strategiska greppet över branschens prioriteringar och insatser i olika kommittéer på både nationell och internationell nivå.

2. Analys av problemen

Den andra bristen rör analysen i delbetänkandet. Delbetänkandet ger en problembeskrivning som inkluderar bristande kunskap om standarder, kostnader för standarder och för deltagande i kommittéer, bristande information om standarder, otillräcklig representation i kommittéer samt upphovsrättsliga frågor. Detta stämmer väl med vår bild. Därefter gör utredningen ett väl snabbt konstaterande att grundproblemet är bristande samverkan, utan någon ytterligare analys eller samband mellan problembeskrivning och slutsats som går att följa för läsaren. Två av de tre förslagen som sedan ställs utgår från att ökad samverkan är svaret på alla dessa problem. Ökad samverkan är förstås bra men det kommer inte att lösa problemen ovan, eftersom de grundar sig i strukturella faktorer både hos branschen, myndigheterna och SIS.

Vår förväntan på utredningen är snarare att den skulle bryta ner de identifierade problemen och föreslå lösningar istället för att hänskjuta dem till aktörerna med en nationell samordnare som medlare.

Synpunkter på förslagen

Delbetänkandet lämnar tre förslag för att lösa de beskrivna problemen. Vi lämnar här våra synpunkter på respektive förslag.

1. Regeringen bör utse en nationell samordnare för byggstandardiseringen inom SIS, samhällsbyggnadsbranschen och Boverket.

Vi ställer oss tveksamma till förslaget om nationell samordnare och tror inte att det kommer att lösa de identifierade problemen rörande standardiseringen i Sverige. De strukturella problem som beskrivs ovan löses inte av en 2-årig samordnare med uppgift att medla mellan parter.

Om en nationell samordnare ändå kommer att utses föreslår vi att den personen underställs, alternativt arbetar nära samhällsbyggnadsbranschens aktörer i de former för samverkan kring standardisering som nu organiseras av följande organisationer: Fastighetsägarna Sverige, Byggherrarna, Svenska Teknik&Designföretagen, Sveriges Byggindustrier, Installatörsföretagen, Byggmaterialindustrierna, IQ Samhällsbyggnad, BIM Alliance och Svensk Byggtjänst.

BIM Alliance avråder förslaget om nationell samordnare, och föreslår att utredningen får ett förnyat uppdrag att bryta ner problembeskrivningen och föreslå konkreta åtgärder till de identifierade problemen.

2. Regeringen bör inrätta ett nationellt myndighetsråd för byggstandardisering som ska effektivisera och stärka myndigheternas byggstandardiseringsarbete.

Vi ser positivt på förslaget och anser att ett myndighetsråd kan vara rätt sätt att skapa högre effektivitet av myndigheternas gemensamma resurser. Även här finns dock en risk för en övertro på samverkan. Problembeskrivningen tar upp bristande sakkunskap, brist på resurser samt frågan om hur upphovsrätten ska tolkas som viktiga faktorer. Utredningens svar är åter igen ökad samverkan, vilket inte heller löser alla dessa problem. Vissa stordriftsfördelar uppstår säkert om myndigheterna samordnar sitt deltagande och rådet kan förhoppningsvis bidra med en strategisk plan för byggstandardiseringen, men det kommer inte att lösa hela resursbristen och kunskapsbehovet och framförallt inte upphovsrättsfrågor och tillgänglighet till standarder som regelstiftande myndigheter hänvisar till.

Listan över de 13 myndigheter som bör ingå i rådet lämnar också några frågor. Kriterierna för dessa är oklara där tex Statens Fastighetsverk finns med i egenskap av byggherre men inte Fortifikationsverket. Man kunde annars tänka sig att endast de som ägnar sig åt myndighetsutövning med koppling till standardisering har valts ut, men så verkar inte vara fallet.

BIM Alliance tillstyrker förslaget men önskar fler åtgärder för en mer aktiv roll hos myndigheterna.

3. Regeringen bör från och med 2019 villkora finansieringen av SIS utifrån aktuella behov.

Vi ser positivt på förslaget och anser att det är rimligt att den medfinansiering som regeringen bidrar med till SIS kommer aktörerna och samhället till godo på bästa sätt. Tillgänglighet till standarder och aktörernas medverkan och påverkan är centrala för att denna nytta ska uppstå.

BIM Alliance tillstyrker förslaget om att villkora finansieringen av SIS.

Olle Samuelson

VD BIM Alliance

Om BIM Alliance

BIM Alliance är en sektorsdriven ideell förening som arbetar för bättre samhällsbyggande med hjälp av BIM - digital strukturerad informationshantering. Genom BIM kan obrutna informationsflöden skapas i samhällsbyggandets processer och samhällsbyggnadssektorn effektiviseras betydligt.

BIM Alliance tror på goda IT-lösningar, gemensamma verktyg, öppna standarder och på att förändringen och utvecklingen av BIM ska ske gemensamt över sektorn. BIM Alliance arbetar för största möjliga branschsamverkan och ökad nytta av BIM.

Föreningen drivs med finansiering från de drygt 180 medlemmarna som aktivt engageras i nätverk, projekt, workshops och seminarier. BIM Alliance Sweden startade 2014 genom en sammanslagning av de tre föreningarna OpenBIM, fi2 Förvaltningsinformation och buildingSMART.